

Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving

Editie 2015

Inleiding

De Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ) zal eind 2015 de jaareditie 2015 van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving voor grote en middelgrote rechtspersonen publiceren. Normaliter zou deze jaareditie 2015 in september 2015 zijn gepubliceerd. In verband met de late beschikbaarheid van de Uitvoeringswet richtlijn jaarrekening verband houdende wijzigingen in het Besluit actuele waarde en het Besluit modellen jaarrekening, zal de jaareditie 2015 eind van het jaar verschijnen.

Vooruitlopend hierop heeft de RJ de gewijzigde bepalingen gepubliceerd in RJ Uiting 2015-7 Wijzigingen jaareditie 2015. De aangepaste richtlijnen zijn van toepassing op verslagjaren die beginnen op of na 1 januari 2016, tenzij anders is aangegeven. In deze factsheet treft u een overzicht aan van de belangrijkste gewijzigde bepalingen.

Wij gaan hierbij niet in op aanpassingen die betrekking hebben op bijzondere bedrijfstakken. Volledigheidshalve begint deze factsheet met een samenvatting van de belangrijkste wijzigingen in de richtlijnen die voor het eerst van toepassing zijn op verslagjaar 2015. We sluiten de factsheet af met een overzicht van de belangrijkste wijzigingen in de Richtlijnen voor kleine rechtspersonen die tegelijkertijd met de Richtlijnen voor grote en middelgrote rechtspersonen worden gepubliceerd. Voor de belangrijkste wijzigingen in Titel 9 van het Burgerlijk Wetboek als gevolg van de Uitvoeringswet richtlijn jaarrekening en de daarmee verband houdende Besluiten wordt verwezen naar de 'factsheet Uitvoeringswet richtlijn jaarrekening'.

Inhoud

Inleiding	1
Belangrijke wijzigingen van toepassing vanaf 1 januari 2015	2
Belangrijke wijzigingen van toepassing vanaf 1 januari 2016	7
Wijzigingen in de RJk-bundel	8
Wijzigingen als gevolg van wetswijziging	8
Ten slotte	9

Belangrijke wijzigingen van toepassing vanaf 1 januari 2015

Discontinuïteit en ernstige onzekerheid over continuïteit

Richtlijn 170 is van toepassing in het geval van onontkoombare discontinuïteit van de rechtspersoon. Er is sprake van onontkoombare discontinuïteit als duurzame voortzetting van het geheel van de werkzaamheden van de rechtspersoon onmogelijk is geworden doordat de rechtspersoon niet meer op eigen kracht aan zijn verplichtingen kan voldoen en voldoende aanvullende medewerking van belanghebbenden niet kan worden verkregen. Indien de rechtspersoon is opgericht voor bepaalde tijd of bij besluit tot voortzetting voor bepaalde tijd en de rechtspersoon bij afwikkeling naar verwachting aan alle verplichtingen kan voldoen, behoeft niet op liquidatiegrondslagen gewaardeerd te worden.

In het geval van onontkoombare discontinuïteit dienen de volgende grondslagen gehanteerd te worden:

- Alle activa worden in de balans verwerkt, ongeacht of deze eerder zijn opgenomen, bijvoorbeeld intern

ontwikkeld klantenbestand of merkenrecht, en worden gewaardeerd tegen de (verwachte) opbrengstwaarde.

- Alle verplichtingen die voldoen aan de criteria zoals genoemd in Richtlijn 115.105 worden in de balans verwerkt en gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen.
- In de balans worden overlopende posten opgenomen voor de verwachte kosten en opbrengsten tot de verwachte datum van afwikkeling.

De overgang naar grondslagen uitgaande van onontkoombare discontinuïteit dienen prospectief te worden verwerkt waarbij het verschil ten opzichte van de oude grondslagen dient te worden verwerkt in de winst-en-verliesrekening. De vergelijkende cijfers worden niet aangepast.

Bij onontkoombare discontinuïteit gelden additionele toelichtingseisen:

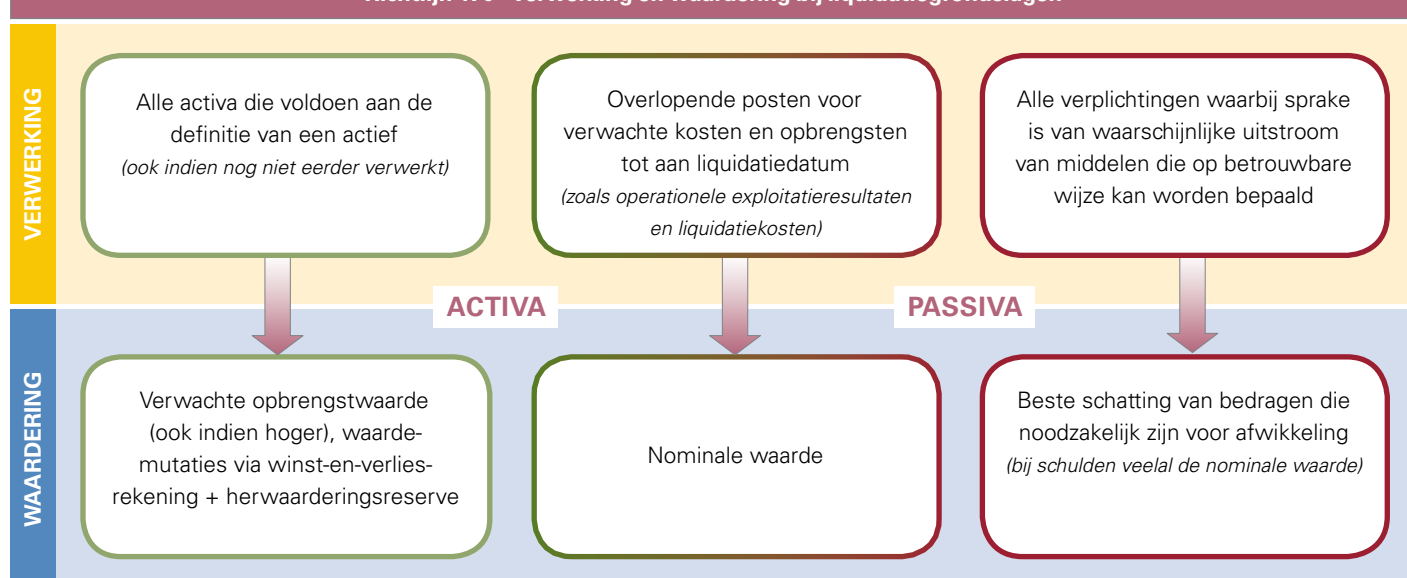
- feiten en omstandigheden die hebben geleid tot onontkoombare discontinuïteit;

- liquidatieplan of, indien niet aanwezig, verwachte wijze van liquidatie;
- methoden en belangrijke veronderstellingen bij waardering op liquidatiewaarde en belangrijke onzekerheden daarbij;
- verwerkte belangrijke positieve en negatieve waardeveranderingen (inclusief kwijtscheldingen);
- aard en bedragen van opgenomen kosten en opbrengsten tot aan liquidatiedatum.

Vastgoedbeleggingen

Richtlijn 213.504 is tot stand gekomen als gevolg van onduidelijkheid over de wijze van bepalen van de herwaarderingsreserve bij vastgoedbeleggingen die tegen actuele waarde worden gewaardeerd. Om onduidelijkheden weg te nemen heeft de RJ voorgeschreven hoe de herwaarderingsreserve wordt bepaald. Op basis van artikel 2:390 lid 3 BW is de herwaarderingsreserve niet hoger dan het verschil tussen de boekwaarde op basis van kostprijs en de boekwaarde op basis van actuele waarde. Bij het bepalen van de boekwaarde op basis van kostprijs

Richtlijn 170 - verwerking en waardering bij liquidatiegrondslagen

wordt aanbevolen om rekening te houden met cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen zoals bepaald indien het kostprijsmodel zou zijn toegepast. Als alternatief is het aanvaardbaar om bij het bepalen van de boekwaarde op basis van kostprijs geen rekening te houden met cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen. De gehanteerde methode moet worden toegelicht. Op grond van Richtlijn 213.902 is het, in afwijking van Richtlijn 140 Stelselwijzigingen, mogelijk om een eventuele wijziging prospectief toe te passen.

Omgekeerde overname

In de praktijk lijkt er enige onduidelijkheid te bestaan over de wijze waarop een omgekeerde overname in de enkelvoudige jaarrekening dient te worden verwerkt. Er is bijvoorbeeld sprake van een omgekeerde overname als een partij de aandelen in een andere partij verkrijgt tegen uitgifte van zo veel aandelen dat de meerderheid van de stemrechten wordt overgedragen. Hoewel de partij die de aandelen uitgeeft in juridisch opzicht als de verkrijgende partij kan worden aangemerkt, wordt de partij waarvan de aandeelhouders de overwegende zeggenschap genieten in de nieuwe combinatie als verkrijgende partij aangemerkt. In de Richtlijnen 214.342 en 216.109 is verduidelijkt dat voor een omgekeerde overname in de enkelvoudige jaarrekening twee verwerkingswijzen mogelijk zijn:

1. Verwerking volgens de economische vorm, waarbij de verkrijgende partij dezelfde is als in de geconsolideerde jaarrekening. De verkrijgende partij wordt tegen nettovermogenswaarde opgenomen in de enkelvoudige jaarrekening. De activa en passiva van de verkrijgende partij worden gehervardeerd tegen de reële waarde. Het verschil tussen de

nettoactiva en de overnamesom dient als goodwill te worden verwerkt. Deze verwerking sluit het beste aan bij toepassing van combinatie 3.

2. Verwerking volgens de juridische vorm. De in juridisch opzicht overgenomen partij wordt opgenomen tegen nettovermogenswaarde, die wordt bepaald door haar activa en verplichtingen tegen reële waarde te waarderen. De uitgegeven aandelen door de in juridisch opzicht verkrijgende partij worden verwerkt tegen de reële waarde. Als goodwill wordt verwerkt het verschil tussen de nettovermogenswaarde en de reële waarde van de uitgegeven aandelen.

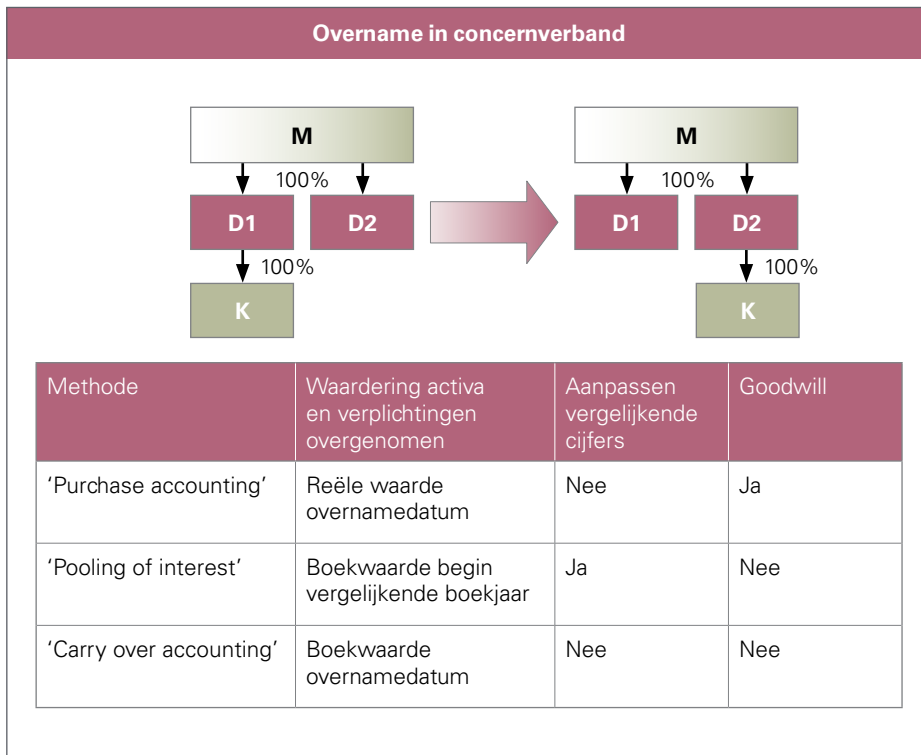
Als de economische realiteit van de transactie inhoudt dat de in juridisch opzicht verkrijgende partij die de aandelen uitgeeft niets anders is dan een voortzetting van de in juridisch opzicht overgenomen partij, dan is alleen de eerste verwerkingswijze toegestaan.

In de Richtlijnen 214.701 en 216.702 is een overgangsbepaling opgenomen die verduidelijkt dat het voor een omgekeerde overname is toegestaan om de verwerking van een transactie die voor 1 januari 2015 heeft plaatsgevonden niet te herzien.

Fusie tussen en overname van ondernemingen onder gemeenschappelijke leiding

In Richtlijnen 216.503 en 214.343 is verduidelijkt op welke wijze een fusie tussen en een overname van ondernemingen onder gemeenschappelijke leiding in de jaarrekening van de verkrijgende partij dienen te worden verwerkt. Hiervoor kunnen de volgende methoden worden toegepast: de 'purchase accounting'-methode, de 'pooling of interest'-methode en de 'carry over accounting'-methode. Volgens de 'purchase accounting'-methode worden de activa en passiva van de overgenomen partij op overnamemoment gehervardeerd. Deze methode mag alleen worden toegepast indien daarmee recht wordt gedaan aan de economische realiteit van de transactie. Bij toepassing van de 'pooling of interest'-methode wordt de overname op basis van boekwaarden van de overgenomen partij verwerkt met terugwerkende kracht vanaf het begin van het boekjaar inclusief aanpassing van de vergelijkende cijfers. In geval van 'de carry over accounting'-methode wordt de overgenomen partij tegen boekwaarde verwerkt op overnamemoment zonder aanpassing van de vergelijkende cijfers.

Consolidatie

Als gevolg van de aanpassingen in de internationale standaarden over de geconsolideerde jaarrekening zijn Richtlijnen 214.303 en 217.202a-203 tot stand gekomen. Ten aanzien van de beoordeling of financiële instrumenten die potentiële stemrechten bevatten en direct kunnen worden uitgeoefend resulteren in invloed van betekenis of feitelijk beleidsbepalende invloed is in Richtlijn 214.303 bepaald dat alle feiten en omstandigheden verbonden aan dergelijke instrumenten in de beschouwing dienen te worden betrokken en worden de intentie van het management en de financiële mogelijkheid niet langer uitgesloten. In Richtlijn 217.202a is bepaald dat naast stemrechten ook andere rechten, zoals beschermingsrechten, meewegen in de beoordeling of er sprake is van beleidsbepalende

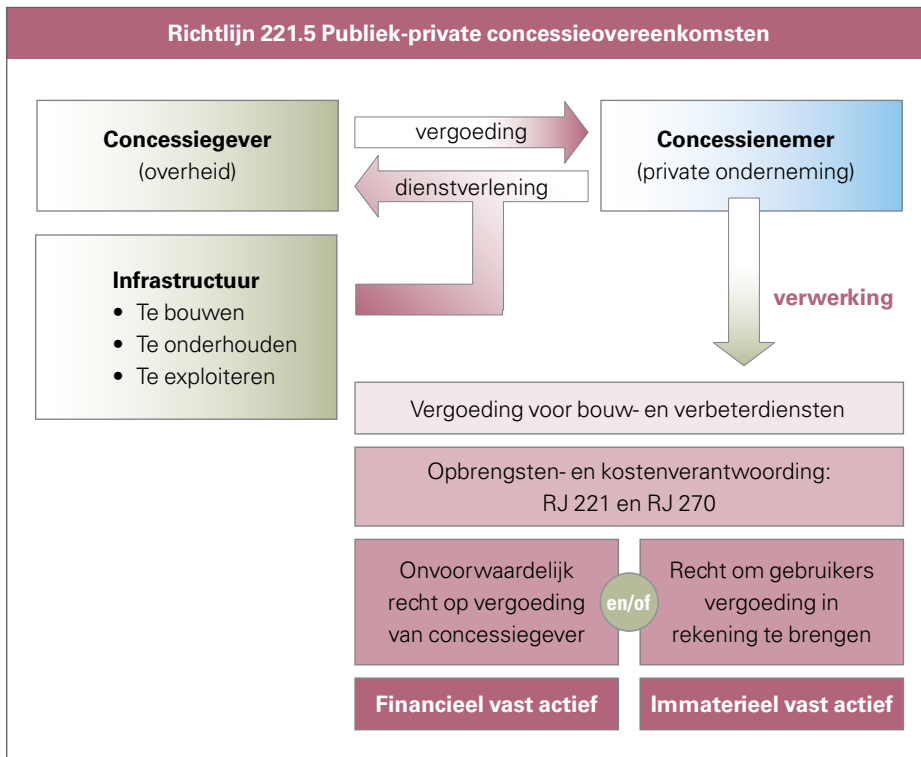
invloed. Beschermingsrechten zijn rechten die de houder beschermen zonder de houder beleidsbepalende invloed te geven. Voorbeelden van beschermingsrechten zijn het recht om in te stemmen met beslissingen betreffende grote investeringen die in het kader van normale bedrijfsvoering niet zijn vereist, de uitgifte van aandelen of obligaties, bestuurdersbeloningen of transacties met andere aandeelhouders.

Onderhanden projecten

In de praktijk lijkt er enige onduidelijkheid te bestaan over de wijze waarop publiek-private concessieovereenkomsten dienen te worden verwerkt in de jaarrekening. Als gevolg hiervan is in Richtlijn 221 een paragraaf 5 opgenomen. Hiermee is IFRIC 12 geïmplementeerd in de Richtlijnen. Reden voor deze paragraaf is dat genoemde concessie-

overeenkomsten steeds meer voorkomen en er in de praktijk behoefte bestaat aan bepalingen over de verwerkingwijze ervan bij de concessienemer. In die gevallen waarin de concessienemer een bepaalde infrastructuur bouwt en/of onderhoudt, en deze gedurende langere periode exploiteert en de infrastructuur na afloop van die periode wordt overgedragen aan de concessiegever, wordt de vergoeding van de concessiegever verwerkt tegen reële waarde en – afhankelijk van de concessieovereenkomst – verwerkt als een financieel actief of een immaterieel actief.

Van een financieel actief is sprake indien de rechtspersoon als vergoeding voor de bouw- of verbeterdiensten het onvoorwaardelijke recht heeft om van de concessiegever geldmiddelen of een ander financieel actief te ontvangen.

Van een immaterieel actief is sprake indien de rechtspersoon het recht heeft om gebruikers van de openbare dienst een vergoeding in rekening te brengen. In de bijlage van Richtlijn 221.5 heeft de RJ een uitgebreid voorbeeld opgenomen, met aandacht voor de verwerking in balans, winst-en-verliesrekening en kasstroomoverzicht.

Voorzieningen, niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa

Richtlijn 252.429 gaat in op de verwerkingswijze van overheidsheffingen. Dit zijn heffingen die door de overheid worden opgelegd, anders dan heffingen die vallen onder Richtlijn 272 Belastingen naar de winst en boetes. De RJ biedt hierbij een keuze tussen verwerking (1) in de periode waarop de heffing betrekking heeft, en (2) op het moment dat

aan alle voorwaarden voor de heffing is voldaan. De gehanteerde methode moet worden toegelicht.

Voorbeeld: Onroerendezaakbelasting (OZB), die wordt gebaseerd op het eigendom van de onroerende zaak per 1 januari van een jaar. Verwerkingswijze 1 komt neer op het verwerken van de last gedurende het kalenderjaar (= periode waarop de OZB-heffing betrekking heeft); verwerkingswijze 2 komt neer op het verantwoorden van de volledige last op 1 januari (= moment waarop aan alle voorwaarden van de OZB-heffing is voldaan).

Personeelsbeloningen: Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

In Richtlijn 271 is paragraaf 7 aangepast naar aanleiding van de gewijzigde tekst van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector. De aanpassing betreft een samenvatting van de toelichtingsvereisten van de WNT.

Personeelsbeloningen: ontslagvergoedingen

Als gevolg van aanpassingen in de internationale standaarden over ontslagvergoedingen zijn in Richtlijn 271 paragraaf 5 Ontslagvergoedingen alinea's ter verduidelijking opgenomen. Allereerst is verduidelijkt dat onder ontslagvergoedingen alleen vergoedingen worden verstaan die worden toegekend in ruil voor de beëindiging

van het dienstverband. Vergoedingen in ruil voor arbeidsprestaties zijn geen ontslagvergoedingen. Een verplichting dient te worden opgenomen als de rechtspersoon zich aantoonbaar onvoorwaardelijk heeft verbonden om een ontslagvergoeding te betalen (zoals een onherroepelijk aanbod richting werknemer, ongeacht of de werknemer het aanbod al of niet heeft aanvaard). Als het ontslag echter onderdeel is van een reorganisatie, dient de verplichting te worden opgenomen als onderdeel van de reorganisatievoorziening in overeenstemming met de bepalingen daarvoor in Richtlijn 252. De waardering van ontslagvergoedingen dient plaats te vinden met inachtneming van de aard van de vergoeding. Tot slot is in de alinea's 103c en 201 van dit hoofdstuk de term 'uitkeringen bij ontslag' vervangen door 'ontslagvergoedingen', consistent met de terminologie in paragraaf 5.

Jaarverslag

In Richtlijn 400.110a-c is nadere invulling gegeven aan de wijze waarop de informatie in het jaarverslag voldoende ondernemingsspecifiek moet zijn. De belangrijkste wijzigingen betreffen:

- Het jaarverslag dient beperkt te zijn tot het verschaffen van informatie over de voornaamste risico's en onzekerheden waarvoor de rechtspersoon (en zijn groep) zich ziet geplaatst'.
- Het jaarverslag dient inzicht te geven in de maatregelen die zijn getroffen om risico's te mitigeren en onzekerheden te adresseren.
- Het jaarverslag dient te vermelden wat de impact is op de resultaten en/of financiële positie die wordt verwacht wanneer voorziene omstandigheden ten aanzien van de beschreven voornaamste risico's en onzekerheden zich zouden voordoen.
- Het jaarverslag bevat een beschrijving van de effecten van risico's en onzekerheden die zich hebben voorgedaan.
- Het jaarverslag vermeldt de eventuele aanpassingen in het systeem van risicomanagement.
- Het jaarverslag bevat een beschrijving op hoofdlijnen van de bereidheid risico's en onzekerheden al dan niet af te dekken.

De uitgebreidheid van de beschrijving wordt mede bepaald door de omvang en complexiteit van de onderneming. Het gaat niet om het geven van een uitputtende uiteenzetting van alle mogelijke risico's en onzekerheden, maar om de belangrijkste risico's die kunnen leiden tot onzekerheden ten aanzien van het behalen van doelstellingen.

Belangrijke wijzigingen van toepassing vanaf 1 januari 2016

Fouterstel

Richtlijn 150 gaat in op de verwerkingswijze van een fouterstel in de jaarrekening. Voorheen was een retrospectieve verwerking van fouten alleen toegestaan voor fundamentele fouten; nu is deze verwerkingswijze voorgeschreven voor materiële fouten. Een materiële fout is een zodanige onjuistheid in een jaarrekening – geconstateerd na het vaststellen van die jaarrekening – dat de jaarrekening in het geven van het in artikel 2:362 lid 1 bedoelde inzicht tekortschiet. Bij de afweging of er sprake is van een materiële fout beoordeelt de rechtspersoon of de weglating of onjuiste weergave van posten, afzonderlijk of gezamenlijk, de economische beslissingen die de gebruikers op basis van de jaarrekening nemen, zou kunnen beïnvloeden. De materialiteit is afhankelijk van de omvang en aard van de weglating of

de onjuiste weergave, en wordt beoordeeld op basis van alle feiten en omstandigheden. De RJ is van mening dat het retrospectief verwerken van een materiële fout een beter inzicht geeft in het resultaat en het vermogen van het boekjaar en beter aansluit bij de bepalingen van IFRS. In geval van een materiële fout die leidt tot een jaarrekening die als gevolg van deze fout in ernstige mate tekortschiet in het geven van het wettelijke vereiste inzicht, dient het bestuur een mededeling daaromtrent neer te leggen ten kantore van het handelsregister. Eerdere toepassing van de gewijzigde Richtlijn 150 wordt aanbevolen.

Positieve goodwill

In de praktijk lijkt er enige onduidelijkheid te bestaan over de wijze waarop het resultaat van een gedeeltelijke verkoop van een deelneming bepaald

dient te worden. Ingeval een deelneming gedeeltelijk wordt verkocht, dient het proportionele deel van de ten laste van het eigen vermogen gebrachte positieve goodwill te worden teruggenomen en ten laste van het resultaat te worden gebracht. Dit in tegenstelling tot het gehele deel ingeval van een gehele verkoop van een deelneming. Dit is verduidelijkt in de Richtlijnen 214.341-341a.

Personeelsbeloningen

Per 1 juli 2015 is Wet werk en zekerheid in werking getreden. Onder deze wet krijgen de werknemers met tijdelijke contracten meer rechten. Zo hebben zij onder bepaalde voorwaarden recht op een transitievergoeding. Als gevolg hiervan zijn in Richtlijn 271.502a voorbeelden toegevoegd van vergoedingen die verschuldigd zijn op grond van deze wet.

RJ 150 (oud)		RJ 150 (nieuw)	
Aard van de fout	Wijze van foutenherstel	Aard van de fout	Invloed op vereiste inzicht
Fundamenteel*	Retrospectief	Materieel	+ Schiet in ernstige mate tekort*
Materieel, niet fundamenteel	In de periode	Materieel	+ Schiet tekort, niet in ernstige mate
Niet materieel		Niet materieel	+ Schiet niet tekort

* Plus mededeling ex artikel 362.6

Wijzigingen in de RJk-bundel

De Raad voor de Jaarverslaggeving zal eind 2015 de jaareditie 2015 van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving voor kleine rechtspersonen publiceren.

In deze factsheet treft u een overzicht aan van de belangrijkste gewijzigde bepalingen voortvloeiend uit RJ Uiting 2015-8 Wijzigingen RJk-bundel jaareditie 2015. De belangrijkste gewijzigde bepalingen betreffen RJk Richtlijn A3.3 'Fouterstel'. Deze wijzigingen zijn van toepassing vanaf 1 januari 2016, eerdere toepassing is aanbevolen.

In RJk Richtlijn A3.3 is opgenomen dat een materiële fout retrospectief wordt verwerkt. Een materiële fout is een

zodanige onjuistheid in een jaarrekening – geconstateerd na het vaststellen van die jaarrekening – dat de jaarrekening in het geven van het in artikel 2:362 lid 1 bedoelde inzicht tekortschiet. Bij de afweging of er sprake is van een materiële fout beoordeelt de rechtspersoon of de weglating of onjuiste weergave van posten, afzonderlijk of gezamenlijk, de economische beslissingen die de gebruikers op basis van de jaarrekening nemen, zou kunnen beïnvloeden. De materialiteit is afhankelijk van de omvang en aard van de weglating of de onjuiste weergave, en wordt beoordeeld op basis van alle feiten en omstandigheden. De RJ is van mening dat het retrospectief verwerken van een

materiële fout een beter inzicht geeft in het resultaat en het vermogen van het boekjaar. In geval van een materiële fout die leidt tot een jaarrekening die als gevolg van deze fout in ernstige mate tekortschiet in het geven van het wettelijke vereiste inzicht, dient het bestuur een mededeling daaromtrent neer te leggen ten kantore van het handelsregister.

Wijzigingen als gevolg van wetswijziging

Uitvoeringswet richtlijn jaarrekening bevat wetswijzigingen die met ingang van 1 januari 2016 van toepassing zullen worden. Onderstaand volgen enkele belangrijke aanpassingen. Deze lijst is niet limitatief; voor meer details wordt verwezen naar de 'factsheet Uitvoeringswet richtlijn Jaarrekening'.

Wijzigingen:

- Verhoging van de groottecriteria (totaal activa en netto-omzet) voor de categorieën kleine en middelgrote rechtspersonen.
- Invoering van een nieuwe categorie microrechtspersonen.
- Verplichte activering van de kosten van goodwill.

Ten slotte

Bronvermelding

De informatie in deze factsheet is in belangrijke mate ontleend aan de RJ-Uitingen 2015-7 en 2015-8.

Nadere informatie

Uw KPMG-contactpersoon informeert u graag nader over de informatie zoals opgenomen in deze publicatie en de gevolgen daarvan voor uw onderneming.

Over KPMG

KPMG biedt dienstverlening op het gebied van audit, tax en advisory. We werken voor een brede groep opdrachtgevers: grote (inter)nationale ondernemingen, middelgrote bedrijven, non-profitorganisaties en overheden. De ingewikkelde problematiek van onze klanten vraagt om een multidisciplinaire aanpak die helpt orde te scheppen in de complexiteit. Onze professionals blinken uit in hun eigen specialisme, maar werken tegelijkertijd nauw samen om zo de toegevoegde waarde te bieden die onze klanten helpt om te excelleren. Daarbij putten we uit een rijke bron van kennis en ervaring, opgedaan in uiteenlopende organisaties en markten.

Contact

KPMG

Laan van Langerhuize 1
1186 DS AMSTELVEEN
T +31 (0)20 656 78 90

Najat el Bouyakoubi

T +31 (0)10 453 43 18
E elbouyakoubi.najat@kpmg.nl

Kees Bergwerff

T +31 (0)20 656 70 90
E bergwerff.cees@kpmg.nl

www.kpmg.nl

De in dit document vervatte informatie is van algemene aard en is niet toegespitst op de specifieke omstandigheden van een bepaalde persoon of entiteit. Wij streven ernaar juiste en tijdige informatie te verstrekken. Wij kunnen echter geen garantie geven dat dergelijke informatie op de datum waarop zij wordt ontvangen nog juist is of in de toekomst blijft. Daarom adviseren wij u op grond van deze informatie geen beslissingen te nemen behoudens op grond van advies van deskundigen na een grondig onderzoek van de desbetreffende situatie.

© 2015 KPMG Accountants N.V., ingeschreven bij het handelsregister in Nederland onder nummer 33263683, is lid van het KPMG-netwerk van zelfstandige ondernemingen die verbonden zijn aan KPMG International Cooperative ('KPMG International'), een Zwitserse entiteit. Alle rechten voorbehouden. De naam KPMG, het logo en 'cutting through complexity' zijn geregistreerde merken van KPMG International.